

УДК 81'373.73(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.9>**МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ
КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР****YOUTH SLANG IN THE CONTEMPORARY UKRAINIAN COMMUNICATIVE
SPACE: A SOCIO-CULTURAL DIMENSION****Матвійчук Т.П.,***orcid.org/0000-0002-6512-3269**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри суспільних комунікацій**Національного транспортного університету***Житар І.В.,***orcid.org/0000-0002-1336-7931**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри українського ділового мовлення**Національної академії Служби безпеки України*

У статті комплексно досліджено молодіжний сленг як динамічне лінгвокультурне явище, що функціонує в умовах трансформацій сучасного українського суспільства. Актуальність теми зумовлена зростаючим впливом глобалізаційних, цифрових і соціокультурних процесів на мовленнєві практики молоді. Молодіжний сленг розглядається як важливий індикатор соціальних змін, засіб формування мовної ідентичності та маркер належності до молодого покоління. Проаналізовано основні джерела формування сленгових одиниць: масова культура, інтернет-комунікація, геймерські спільноти, англомовне середовище та воєнна лексика. Визначено функції молодіжного сленгу: комунікативну (полегшення та пришвидшення обміну інформацією), ідентифікаційну (використання специфічної лексики, що сигналізує про належність до молодіжної групи), експресивну (надання мовленню виразності), інноваційну (сленг є джерелом нових слів і моделей, які з часом можуть інтегруватися до літературної мови). Розкрито лексико-семантичні особливості цього пласта лексики: полісемантичність, емоційність, метафоричність, часте використання англіцизмів, наявність неологізмів, мовна гра. Зроблено акцент на тематичних групах, до яких належать слова, пов'язані з дозвіллям, емоціями, технологіями, воєнними реаліями. Підкреслено роль мемів як засобу генерації нових мовних одиниць, адже вони кодують соціальні реакції і формують нові мовні маркери покоління. Обґрунтовано необхідність не лише фіксації, а й осмислення сленгових тенденцій у контексті мовної еволюції. У роботі також висвітлено суспільне сприйняття молодіжного сленгу: від схвалення як прояву креативності – до критики через відхилення від мовної норми. Доведено, що молодіжний сленг є не лише елементом неофіційного мовлення, а й важливим віддзеркаленням соціальних, культурних і психологічних реалій сучасної України, що потребує подальшого міждисциплінарного вивчення. Зроблено висновок, що молодіжний сленг не є девіацією, а виконує адаптивну та інтеграційну функцію у мовному просторі, реагуючи на зміни в культурному, інформаційному та соціальному середовищі.

Ключові слова: молодіжний сленг, цифрова комунікація, соціокультурні зміни, лексико-семантичні особливості, мовна ідентичність, глобалізація.

The article presents a comprehensive study of youth slang as a dynamic linguistic and cultural phenomenon functioning within the context of transformations in modern Ukrainian society. The relevance of the topic is driven by the growing influence of globalization, digitalization, and sociocultural processes on the speech practices of young people. Youth slang is examined as an important indicator of social change, a tool for constructing linguistic identity, and a marker of generational belonging. The article analyzes the main sources of slang formation, including mass culture, internet communication, gaming communities, the English-speaking environment, and war-related vocabulary. The key functions of youth slang are identified: communicative (facilitating and accelerating information exchange), identificational (using specific vocabulary to signal group membership), expressive (enhancing emotional and stylistic expressiveness), and innovative (serving as a source of new words and models that may integrate into the literary language over time). The lexical and semantic characteristics of youth slang are outlined, such as polysemy, emotionality, metaphorical usage, frequent use of Anglicisms, neologisms, and language play. Emphasis is placed on thematic groups that include vocabulary related to leisure, emotions, technology, and the wartime context. The role of memes is highlighted as a generator of new linguistic units, encoding social reactions and forming new generational language markers. The necessity of not only documenting but also critically interpreting slang trends in the context of linguistic evolution is emphasized. The article also addresses public perceptions of youth slang, ranging from approval as a form of creativity to criticism for deviating from normative language. It is argued that youth slang is not merely an element of informal speech but a significant reflection of the social, cultural, and psychological realities of contemporary Ukraine, warranting further interdisciplinary research. The conclusion asserts that youth slang should not be seen as a deviation, but rather as an adaptive and integrative component of the linguistic landscape, responding to ongoing cultural, informational, and social changes.

Key words: youth slang, digital communication, sociocultural change, lexical and semantic features, linguistic identity, globalization.

Постановка проблеми. Дослідження молодіжного сленгу є надзвичайно актуальним в часи, коли цифровізація, глобалізація та соціокультурні трансформації безпосередньо впливають на мовленнєві практики молоді. Молодіжний сленг відображає швидкі зміни у цінностях та поведінці молодого покоління, інтегруючи елементи глобальної культури, Інтернет-мемів, геймерських спільнот та локальних соціальних процесів. Його вивчення дозволяє простежити актуальні тенденції розвитку української мови та комунікативного простору. Мова – це відображення соціальних та культурних процесів, що відбуваються в суспільстві. Молодіжний сленг, який формується на перетині мовної творчості, соціальної ідентичності та глобальних культурних впливів, займає особливе місце. Сьогодні молодіжний сленг – це не лише інструмент неформального спілкування, а й індикатор соціокультурних змін у сучасній Україні. Його виникнення та поширення відображають трансформацію суспільних цінностей, процеси цифровізації та інтеграції української молоді у світовий комунікаційний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Молодіжний сленг в Україні привертає увагу дослідників як важливий соціокультурний феномен. Останні наукові роботи зосереджуються на різних аспектах цього явища, зокрема на його функціонуванні в цифровому просторі, впливі глобалізації та процесах мовної адаптації. Зокрема, у роботі О. М. Воробця, Н. Я. Дуди та С. С. Жданова проаналізовано структурні й функціональні особливості сленгових одиниць у соціальних мережах [2]. У статті О. І. Дмитренко та С. В. Кохан окреслено основні джерела англіцизмів у молодіжному мовленні, серед яких домінують соціальні мережі, поп-культура та ігрові спільноти [3]. У статтях М. О. Куц і Д. О. Нескороженого [4], а також М. О. Петренко і К. А. Якушко [6] молодіжний сленг аналізується у площині перекладознавства та культурного контексту. Зокрема, відзначається складність адекватного відтворення сленгових одиниць у художньому перекладі через значну контекстуальну та емоційну навантаженість.

Постановка завдання. Метою статті є комплексне дослідження молодіжного сленгу як соціокультурного феномену сучасного українського комунікативного простору, визначення його чинників, функцій та ролі у формуванні ідентичності молоді.

Виклад основного матеріалу. Словник української мови подає два визначення поняття «сленг». Перше – розмовний варіант професійного мовлення; жаргон. Друге – це жаргонні

слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають помітного емоційно-експресивного забарвлення [7].

У мовознавстві сленг трактується як динамічна, неофіційна й експресивна форма мовлення, що характеризується новотворчістю та варіативністю. Молодіжний сленг можна визначити як соціолект, який забезпечує комунікацію в межах молодіжних груп і виконує низку функцій: комунікативну, ідентифікаційну, експресивну та інноваційну. Комунікативна функція полягає в полегшенні та пришвидшенні обміну інформацією, особливо у цифровому просторі завдяки сленгу. Емоційно-експресивна функція надає мовленню виразності, часто з гумористичним чи іронічним відтінком. Ідентифікаційна функція передбачає використання специфічної лексики, що сигналізує про належність до молодіжної групи. Інноваційна функція визначає сленг як джерело нових слів і моделей, які з часом можуть інтегруватися до літературної мови.

Поява та активне використання молодіжного сленгу у мовленні неможливо розглядати без урахування зовнішніх соціокультурних факторів. Лексичні інновації та функціональні особливості сленгу тісно пов'язані з процесами глобалізації, цифровізації, соціальної ідентифікації та актуальних подій у суспільстві.

Соціокультурні фактори формування молодіжного сленгу визначають способи його використання, відображаючи ширші соціальні, культурні та технологічні процеси. Далі розглянуто основні фактори, що сприяють виникненню та еволюції молодіжного сленгу.

Соціокультурні фактори формування молодіжного сленгу:

1. Глобалізація та культурний обмін сприяють формуванню суттєвої частини молодіжного сленгу під впливом англійської мови, зокрема у сферах масової культури, інформаційних технологій та геймерських спільнот (*хайп, крінж, фейл, челендж*).

2. Цифровізація та Інтернет-комунікація стимулюють появу та швидке поширення нових слів, мемів і виразів через соціальні мережі та онлайн-платформи (*заиквар, рофл, зацінити*).

3. Медіа та інфлюенсерська культура відіграють важливу роль у поширенні сленгових одиниць через контент блогерів, TikTok, YouTube, Instagram. Молодь активно переймає мовні звороти від популярних персон, які стають джерелами лінгвістичних трендів (*«залетів у ріс», крінжовий контент, «топчик», «жесть»*).

4. Соціальна ідентичність зумовлює функціонування молодіжного сленгу як засіб маркування належності до певної спільноти та одночасного відмежування від офіційних норм і старших поколінь (*двіж, флексити*).

5. Воєнний контекст сприяє появі специфічних слів, які швидко інтегруються у молодіжний дискурс та іноді набувають іронічного або мемного відтінку (*бавовна, прильоти, шахеди*) [8].

Глобалізація та культурний обмін запроваджують іноземні лексичні елементи, зокрема з англійської мови, в комунікативний простір, тоді як цифровізація та онлайн-комунікація прискорюють створення та поширення нових виразів. Водночас молодіжний сленг слугує маркером соціальної ідентичності, сигналізуючи про приналежність до спільнот однолітків та відрізняючи молодше покоління від старшого. Крім того воєнний контекст спричинив введення специфічних термінів, які швидко входять у молодіжний дискурс, часто набуваючи іронічних або мемних конотацій. Разом ці фактори підкреслюють, що український молодіжний сленг – це не просто лінгвістичне явище, а й дзеркало сучасних суспільних змін, що відображає як місцевий досвід, так і глобальні впливи.

З метою наочного представлення сучасного молодіжного сленгу наведемо конкретні приклади слів та виразів, що активно функціонують у мовленні української молоді. Таблиця демонструє різноманітність сленгових одиниць, їх значення та походження, що дозволяє прослідкувати вплив глобалізаційних процесів, цифрової культури, геймерської та мемної субкультур, а також соціальних і воєнних реалій на формування лексики молодого покоління (табл. 1).

Молодіжний сленг є динамічним компонентом лексичної системи мови, що активно оновлюється відповідно до соціокультурних змін. Однією з характерних рис цього шару лексики є наявність чітких тематичних груп, які відображають сфери інтересів та активності молоді. Серед найбільш продуктивних тематичних груп сленгових одиниць в українській мові можна виокремити лексику, пов'язану з навчанням і освітою (*халява, пара*), сферою розваг і дозвілля (*туса, відрив, залипати*), інтернет-культурою (*краш, флексити, ріл, рандом*), а також емоційно-психологічними станами (*загатися, по фану, крашитися, полетіти*).

Лексико-семантичні особливості молодіжного сленгу полягають у переосмисленні значення загальноживаних слів, створенні нових лексем шляхом словотвору, а також активному використанні запозичень, передусім з англійської мови. Прикладом може слугувати слово *краш* (від англ. *crush* – захоплення), яке функціонує як іменник та дієслово з емоційним забарвленням. Значна частина сленгових слів є полісемантичними або набувають метафоричного значення, що ускладнює їхнє розуміння поза молодіжним контекстом. Крім того, для сленгу характерна експресивність, емоційність, іноді навіть грубість, що підкреслює прагнення молоді до самовираження та ідентифікації [9].

Особливу увагу заслуговують морфологічні моделі творення сленгових одиниць, зокрема усічення слів (*видос, відосик*), словоскладання (*стрімхата*), та трансформація іншомовних слів відповідно до українських фонетичних та граматичних норм (*чекати → чекати краша*). Такі процеси демонструють не лише креативний потенціал молодіжного мовлення, а й здатність мови до адаптації під нові соціокультурні умови.

Таблиця 1

Лексичні одиниці молодіжного сленгу: значення та походження

Слово	Значення	Походження та коментар
хайп	ажіотаж, популярність	англ. <i>hype</i>
крінж	відчуття сорому, ніяковості	англ. <i>cringe</i>
фейл	невдача	англ. <i>fail</i>
челендж	виклик, завдання	англ. <i>challenge</i>
зашквар	ганебна ситуація	внутрішньоукр. новотвір
двіж	рух, активність, тусовка	адаптовано з розм. лексики
топчик	щось дуже хороше	вторинна номінація (оцінка)
рофл	жарт, сміх	англ. <i>rofl</i> (<i>rolling on the floor laughing</i>)
імба	надзвичайно круте, сильне	з геймерської лексики
афк (AFK)	відсутній у мережі	англ. <i>away from keyboard</i>
бавовна	вибух, іронічне позначення	метафоризація (воєнний контекст)
прильоти	удари (переважно ракетні)	жаргон воєнного часу
капец / жесьть	сильні емоції (здивування, обурення)	розмовна емоційна лексика
флексити	хизуватися	англ. <i>flex</i>

У сучасному українському молодіжному мовленні дедалі помітнішим стає вплив англіцизмів, що проникають у сленг переважно через соціальні мережі, ігрову культуру, відеоблоги та глобалізоване цифрове середовище. Молодіжна мова активно запозичує лексику, пов'язану з новими технологіями, лайфстайлом, емоційними станами, що не завжди мають точні відповідники в українській мові. Такі слова, як *флексити* (від *flex* – *демонструвати щось*), *рендомний* (від *random* – *випадковий*), *ріл* (від *real* – *справжній*) стали частиною повсякденного мовлення молоді [3, с. 65–66].

Одним із головних каналів поширення англomовної лексики стала інтернет-комунікація – зокрема, спілкування в чатах, соцмережах, месенджерах, а також перегляд контенту на платформах на кшталт YouTube, TikTok. Саме ці ресурси є джерелом нових лінгвістичних трендів, оскільки користувачі переймають лексику від інфлюенсерів та популярних блогерів. Важливо зазначити, що інтернет-сленг часто характеризується гібридністю, поєднанням українських та англійських елементів, що створює багатокомпонентні вислови типу: *забустити стрім, залетів у рілс, крінжовий контент*.

Окрему роль у формуванні молодіжного сленгу відіграє масова культура: музика, серіали, кіно, мода, аніме, комп'ютерні ігри тощо. Ці явища створюють спільний контекст для покоління Z, у межах якого формуються нові знаки та символи мовної ідентичності. Наприклад, персонажі з фільмів або ігор нерідко стають мемами чи лексичними одиницями. Усе це демонструє, що молодіжний сленг є не лише мовним, а й культурно-психологічним феноменом, який відображає глобалізацію, і в той же час локальну адаптацію світових тенденцій [10, с. 88].

Поява нових мовних одиниць у цифровому просторі пов'язана з новими форматами комунікації, зокрема короткими відео, онлайн-чатом, стрімами, які вимагають лаконічності, експресивності та емоційної насиченості. Такі одиниці часто мають гібридну природу: поєднання українських і чужомовних коренів (*рілс, стрімхата, відосик*), або семантичне розширення вже відомих слів у нових комунікативних контекстах.

Ефективним каналом поширення нових сленгових конструкцій також виступають меми. Вони є не лише розважальним контентом, а й кодують соціальні реакції, іронію, сарказм і часто формують нові мовні маркери покоління. Меми зазвичай швидко набувають популярності й трансформуються в повсякденні фразеологічні оди-

ниці. Дослідження показують, що така форма комунікації формує нові практики спілкування та сприяє виникненню поколіннєвих мовних кодів [11, с. 12-17]. Таким чином, цифрова комунікація не лише впливає на форму й функції сленгу, а й виступає середовищем його активного відтворення, поширення та нормалізації. Молодіжний сленг у соцмережах та стрімах не є маргінальним явищем, а стає частиною нової мовної норми в межах цифрової культури.

Варто зауважити, що надмірне використання молодіжного сленгу може спричиняти зниження культури мовлення, утруднювати комунікацію між поколіннями й витіснити питомі українські слова та знижуючи культуру мовлення. Водночас сленг виступає ресурсом мовної креативності, чинником оновлення лексики та відображенням динаміки соціокультурних процесів. Саме через це ставлення суспільства до молодіжного сленгу є неоднозначним і варіюється в залежності від вікової, соціальної та культурної приналежності мовців. З одного боку, молодіжний сленг сприймається як природне явище мовної еволюції, засіб самовираження і конструювання ідентичності молодого покоління. З іншого – він часто викликає занепокоєння з боку старшого покоління, освітян та пуристів, які вбачають у ньому девіацію від мовної норми, загрозу для літературної мови та засіб «засмічення» мовного простору [5, с. 39-44].

Багато дослідників підкреслюють, що негативне сприйняття молодіжного сленгу пов'язане з консервативним підходом до мовної норми, у межах якого будь-які відхилення від усталених граматичних і лексичних правил трактуються як мовна деградація. Особливо гостро це сприймається в умовах сучасної України, де мовне питання має також політичну і культурну вагу. Так, молодіжний сленг часто стає «мішенню» критики у мовному середовищі, де його використання сприймається деякими дослідниками як ознака низького рівня мовної культури або брак поваги до рідної мови [1].

Проте сучасна лінгвістика дедалі частіше розглядає сленг не як відхилення, а як альтернативну мовну норму, що функціонує в межах певного соціального контексту. Сленг має свою внутрішню логіку, граматику, семантику і виконує комунікативні та ідентифікаційні функції. Його динамічність і креативність відповідають потребам покоління Z, яке спілкується у швидкому, візуалізованому та технологічному середовищі. Таким чином, оцінка молодіжного сленгу як «мовної девіації» є радше ідеологічною, ніж науково обґрунтованою.

У результаті можемо констатувати, що сучасне суспільство перебуває у стані лінгвістичної напруги між збереженням традиційних мовних норм і прийняттям нових мовних практик, які приносять молодіжні групи. Подолання цього конфлікту можливе лише за умови діалогу між поколіннями, у якому молодіжний сленг не буде маргіналізованим, а розглядатиметься як частина живої, змінної мовної системи.

Висновки. Отже, молодіжний сленг у сучасному українському комунікативному просторі

є яскравим проявом соціокультурних змін. Він відображає глобалізаційні процеси, цифрову трансформацію та нові форми колективної ідентичності української молоді. Будучи маркером поколінневої спільності, сленг водночас становить джерело оновлення мовної системи. Дослідження цього феномену дозволяє глибше зрозуміти соціокультурні орієнтири та динаміку розвитку сучасної України. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні розвитку цифрового сленгу та мемної лексики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Волошин І., Ялова О. Молодіжний сленг у системі мови – розвиток чи деградація? 2021. URL: <https://elar.nava.edu.ua/server/api/core/bitstreams/49e46a11-86de-4731-bb45-8d626e604139/content> (дата звернення: 12.09.2025).
2. Воробець О. М., Дуда Н. Я., Жданов С. С. Language aspect of slang vocabulary in Ukrainian and Polish social networks. *Слово і Час*. 2024. №1 (37). С. 36–44.
3. Дмитренко О. І., Кохан С. В. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2020. Вип. 32. С. 64–68.
4. Куц М. О., Нескорожений Д. О. Місце молодіжного сленгу та стьобу в лексичній системі сучасної англійської та української мов. *Інтелект XXI*. 2023. № 2. С. 76–80.
5. Мартос С. А. Молодіжний сленг: міф чи реальність? *Культура слова*. 2003. Вип 62, С. 39–44.
6. Петренко М. О., Якушко К. А. Молодіжний сленг в аспекті українсько-англійського художнього перекладу. *Молодий вчений*. 2023. № 5. С. 185–188.
7. Сленг. *Словник української мови*. URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 12.09.2025).
8. Словник українського сленгу. *SlangZone* URL: <https://www.slangzone.net/> (Дата звернення: 14.09.2025).
9. Сташкевич, І. А., Чернега, Д. А., Тоха, В. В. Лексико-семантичні особливості молодіжного сленгу. 2019. URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24957/STASHKEVYCH_2019_T2.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 11.09.2025).
10. Шліхтенко Ю., Колонюк С., Ваколюк Т. Вплив масової культури та технологій на розвиток молодіжного сленгу в англійській мові. *Молодий вчений*. 2024. № 6.1 (130.1). С. 87–91.
11. Nazarenko O., Rebenok V. Features of using lexical innovations and slang in international memes (on the example of social networks). *Advanced Linguistics*. 2024. № 14. P. 12–17.

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025